

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๔๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองพรรคการเมือง

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองพรรคการเมือง ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๑ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับหนังสือจากพรรคการเมืองพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๒ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองพรรคการเมือง สาขาลำดับที่ ๑ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมือง คือ ภายในวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๒ แต่โดยที่วันดังกล่าวเป็นวันเสาร์และวันถัดไปก็เป็นวันอาทิตย์ จึงให้นับวันจันทร์ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ เป็นวันสุดท้ายที่พรรคการเมืองพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กล่าวคือ (๑) ให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และ (๒) ให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดเวลา ๑๘๐ วันดังกล่าวแล้ว พรรคการเมืองพรรคการเมืองไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองพรรคการเมือง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ ดังกล่าว บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑)

(๒)

(๓)

(๔)

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม....มาตรา ๒๕....

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน....(๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

.....”

ในคำวินิจฉัยส่วนคนที่ ๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๒ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูปนั้น ข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อยเสียงหนึ่งที่ได้วินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ สั่งยุบพรรคการเมืองได้ และไม่ชอบที่จะรับคำร้องของนายทะเบียนไว้พิจารณา ทั้งนี้ เพราะเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ดี โดยที่เสียงข้างมากขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ (๕) ที่กล่าว ซึ่งคำวินิจฉัยนี้ย่อมมีผลผูกพันเป็นบรรทัดฐานตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยในเนื้อหาของคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีนี้ต่อไป

คำวินิจฉัย

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการแล้ว จึงส่งสำเนาคำร้องให้พรรคมหาษฎฐธิปไตย ในฐานะผู้ถูกร้องทราบ เพื่อส่งคำชี้แจงภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับสำเนาคำร้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒ และพรรคมหาษฎฐธิปไตย ก็ได้ส่งคำแถลง ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญสรุปความได้ว่า

๑. พรรคมหาษฎฐธิปไตยขอคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เพราะเห็นว่า มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเจตนารมณ์คือ ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องการให้พรรคการเมืองได้มีการริเริ่มดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพรรคการเมืองเท่านั้น มิได้มีเจตนา

จะต้องให้ยุบหรือเลิกพรรคแต่ประการใด และพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ก็ได้จัดทำใบสมัครสมาชิก และจัดหาสมาชิกโดยลงประกาศในหนังสือพิมพ์ไทยแลนด์ เพื่อหาผู้ประสงค์สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ และได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่หนึ่งที่จังหวัดเพชรบูรณ์แล้ว

๒. พรรคทหารราษฎรธิปัตย์ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ๒ ประเด็น ดังนี้คือ

๒.๑ ยกเลิกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

๒.๒ หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคทหารราษฎรธิปัตย์แล้ว พรรคทหารราษฎรธิปัตย์ขอสถานภาพความเป็นพรรคการเมืองคืนโดยไม่ต้องดำเนินการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำแถลงของพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ข้างต้นก็เท่ากับเป็นการยอมรับว่า เมื่อครบกำหนดเวลา ๑๘๐ วันแล้ว พรรคทหารราษฎรธิปัตย์ยังมีได้ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ ยังมีสมาชิกของพรรคไม่ถึงห้าพันคนขึ้นไป และเพ็ญจะมีสาขาพรรคเพียงสาขาเดียวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งๆ ที่ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองเรื่องบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดได้ระบุนายชื่อภาคที่พรรคการเมืองจะต้องมีสาขาพรรคไว้ถึง ๔ ภาคด้วยกัน แต่พรรคทหารราษฎรธิปัตย์เห็นว่า เป็นการเพียงพอแล้วที่พรรคฯ ได้ริเริ่มดำเนินการภายใน ๑๘๐ วันถึงแม้ว่าจะยังไม่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวก็ตามข้อโต้แย้งนี้พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เป็นการตีความมาตรา ๒๕ ดังกล่าวที่ไม่ถูกต้อง เพราะมาตรา ๒๕ ใช้ถ้อยคำที่มีความชัดเจนเพียงพอ คือ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป....และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” ทั้งนี้ ย่อมหมายความว่า การมีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปและการมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขานั้น เป็นเรื่องที่จะต้องเกิดขึ้นแล้วทั้งสองประการภายในกำหนดเวลา ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง และว่าคำพิงชั้นการริเริ่มดำเนินการนั้น ไม่อาจมีผลเช่นเดียวกันได้ ฉะนั้น ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของพรรคทหารราษฎรธิปัตย์เองแล้ว เห็นว่า ได้มีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ (๕) เกิดขึ้นกับพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนี้ได้ สำหรับคำร้องของพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ที่ขอสถานภาพความเป็นพรรคการเมืองคืนโดยไม่ต้องดำเนินการยื่นคำร้องขอจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่นั้น เป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยให้ได้

ด้วยเหตุผลที่กล่าว จึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์
ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายสุจินดา ยงสุนทร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ